

ЦІННІСНИЙ СКЛАДНИК КОНЦЕПТУ EPIDEMIC В АНГЛОМОВНІЙ КАРТИНІ СВІТУ

Гахарія К. В.

аспірантка кафедри англійської філології та лінгводидактики

Запорізький національний університет

вул. Університетська, 66, Запоріжжя, Україна

orcid.org/0000-0003-3180-5859

karinavramenko@gmail.com

Ключові слова: *концепт, вербалізація концепту, мовна картина світу, лінгвокультура, оцінка, ціннісний аспект, асоціації.*

Статтю присвячено поглибленому аналізу ціннісного складника концепту EPIDEMIC у сучасному англomовному художньому та публіцистичному дискурсі. Метою дослідження є виявлення особливостей реалізації оцінних характеристик даного концепту та визначення механізмів їх вербалізації у різних контекстах. У ході аналізу встановлено, що лексема EPIDEMIC у своїй семантичній структурі містить виразний оцінний компонент, інтенсивність якого варіюється залежно від конотативного забарвлення лексичного оточення базового номінанта концепту. Такий оцінний потенціал часто ґрунтується на стійких асоціаціях із негативними емоціями, зокрема страхом, тривогою, загрозою та смертю.

Зважаючи на те, що вплив концепту «епідемія» на суспільну свідомість та інтерпретацію певних явищ значною мірою детермінований контекстом його вживання, у статті розглянуто образно-ціннісні аспекти концепту EPIDEMIC, які формують уявлення про нього як про соціокультурне явище. Особливу увагу приділено мовним засобам, що відображають емоційно-оцінну реакцію на феномен епідемії в англomовному дискурсі. На основі аналізу мовного матеріалу виділено три основні групи лексем, що репрезентують часткову негативну оцінку концепту, які реалізуються через уживання емоційно забарвлених прикметників, таких як *deadly*, *uncontrollable*, *devastating* тощо. Водночас встановлено наявність окремої групи лексем позитивної оцінки, що попри загальний негативний контекст виявляють тенденцію до метафоричного або ідеологізованого переосмислення концепту EPIDEMIC (наприклад, у висловах на зразок *epidemic of kindness* або *epidemic of hope*).

Застосування контекстуального підходу до дослідження ціннісного компоненту концепту обґрунтоване тим, що концепт як когнітивно-дискурсивна одиниця тісно взаємодіє з навколишньою дійсністю, яка постійно змінюється та еволюціонує. Зовнішні чинники: соціальні, економічні, культурні безпосередньо впливають на динаміку смислового наповнення концепту, визначаючи особливості його сприйняття, інтерпретації та мовного відображення у сучасному дискурсі.

THE VALUE COMPONENT OF THE CONCEPT EPIDEMIC IN THE ENGLISH-SPEAKING WORLD PICTURE

Gakhariya K. V.

Postgraduate Student at the Department of English Philology and Linguistics

Zaporizhzhia National University

Universytetska str., 66, Zaporizhzhia, Ukraine

orcid.org/0000-0003-3180-5859

karinavramenko@gmail.com

Key words: *concept, linguistic picture of the world, linguistic culture, evaluation, value aspect, associations.*

The article is devoted to an in-depth analysis of the value component of the concept EPIDEMIC in modern English-language artistic and journalistic discourse. The aim of the study is to identify the features of the implementation of the evaluative characteristics of this concept and to determine the mechanisms of their verbalization in different contexts. The analysis found that the lexeme epidemic in its semantic structure contains a distinct evaluative component, the intensity of which varies depending on the connotative coloring of the lexical environment of the basic nominative of the concept. Such evaluative potential is often based on stable associations with negative emotions, in particular fear, anxiety, threat and death. Considering that the influence of the concept "epidemic" on public consciousness and the interpretation of certain phenomena is largely determined by the context of its use, the article examines the figurative and value aspects of the concept EPIDEMIC, which form the idea of it as a socio-cultural phenomenon. Special attention is paid to linguistic means that reflect the emotional-evaluative reaction to the epidemic phenomenon in English-language discourse.

Based on the analysis of linguistic material, three main groups of lexemes were identified that represent a partial negative assessment of the concept, which are implemented through the use of emotionally colored adjectives, such as deadly, uncontrollable, devastating, etc. At the same time, the presence of a separate group of lexemes of positive assessment was established, which, despite the general negative context, show a tendency to metaphorical or ideological rethinking of the EPIDEMIC concept (for example, in expressions such as epidemic of kindness or epidemic of hope).

The use of a contextual approach to the study of the value component of the concept is justified by the fact that the concept, as a cognitive-discursive unit, closely interacts with the surrounding reality, which is constantly changing and evolving. External factors — social, economic, cultural — directly influence the dynamics of the semantic content of the concept, determining the features of its perception, interpretation, and linguistic reflection in modern discourse.

Постановка проблеми. Важливість вибраної теми визначається необхідністю дослідження засобів та прийомів вербалізації концепту EPIDEMIC, який дотепер не отримав ґрунтовного аналізу в наукових розвідках. У зв'язку із цим виникає необхідність консолідованого аналізу вербального відображення такого базового елементу картини світу, яким є концепт EPIDEMIC, котрий утілює у собі універсальні асоціації зі страхом перед невідомим та невідвротною смертю.

Аналіз останніх досліджень і публікацій показує, що лише в окремих лінгвістичних студіях досліджувалися безпосередньо проблеми,

дотичні до аналізу концепту EPIDEMIC, серед яких — роботи О. Бабелюк (2018), М. Добровольської (2018), С. Гентзель (2020), С. Розенберг (1992), А. Генлі (2022).

У зв'язку із цим **актуальність наукової розвідки** зумовлена можливістю більш глибокого та комплексного дослідження концепту EPIDEMIC у контексті останніх епідеміологічних подій.

Об'єктом дослідження є сукупність лексичних засобів вербалізації лінгвокультурного концепту EPIDEMIC у сучасному публіцистичному дискурсі.

Метою статті є аналіз мовних засобів актуалізації лінгвокультурного концепту EPIDEMIC.

Матеріалом дослідження стали контексти художнього та публіцистичного дискурсу, що були виділені методом суцільної вибірки зі статей газет, журналів та художньої літератури англійського та американського видавництва у період із 1920 по 2024 р.

Виклад основного матеріалу. Епідемії у культурі розглядаються не лише як медичні кризи, а й як соціальні явища, що потребують інтерпретації у мистецтві, літературі та інших формах культурного осмислення. Наприклад, бубонна чума епохи Середньовіччя стала джерелом численних художніх творів, які відображають емоції, думки та враження суспільства під час пандемії.

Вираження та актуалізація концепту EPIDEMIC в образно-метафоричних компонентах не лише роблять інформацію про епідемії більш доступною, а й сприяють формуванню глибшого розуміння суспільством їхньої природи та необхідності колективних дій для подолання таких криз.

Оцінка епідемії у мовленні здебільшого виражається за допомогою оцінних прикметників, які відображають як загальне сприйняття явища, так і його окремі аспекти.

Прикметники оцінного значення групуються за типами часткової оцінки, а саме:

1. Емоційно-експресивна оцінка (e.g., *worst EPIDEMICs, righteous anger, terrified*), що відображає силу емоцій та соціальну напругу.

2. Морально-етична оцінка (e.g., *shunned, marginalized, chaotic*), що підкреслює стигматизацію та соціальну нерівність.

3. Функціональна оцінка заходів (e.g., *necessary precautions, prayers as weapons*), яка відображає реакцію влади та суспільства.

Оцінка епідемії у рамках першої групи прикметників базується на індивідуальних переживаннях суб'єкта оцінки, таких як страх, відчай, соціальна напруга (*fear, demoralized, bitterness*).

And the fears of the people supported the persistent official policy of silence and denial [Brooks, 2002, c. 64].

In the face of the coronavirus, we cannot be demoralized [London, 1912, c. 37].

These meetings: such a mix of righteous anger and complicated lust, social energy, bitterness, and hurt that preceded AIDS and went back into childhoods, adolescences [Murphy, 2016, c. 215].

Як свідчить мовний матеріал, епідемія асоціюється зі стигматизацією та соціальною дискримінацією. Це простежується у зв'язку епідемії із *marginalized groups* (e.g., *homosexuals, drug addicts*), а також через використання лексем, що натякають на замовчування або упереджене ставлення влади (*closeted mayor terrified of getting his hands dirty with a gay disease*).

Друга група прикметників оцінює епідемію за допомогою апеляції до таких образів, як війна (e.g., *weapons against the virus, battle, prayers as weapons*) *the church authorities of our city decided to fight the plague with the weapons that suit them, and organized a week of prayers* [Willis, 1993, c. 247].

It was the second such meeting in 10 days regarding the battle against the outbreak, with the number of cumulative confirmed cases on the Chinese mainland reaching 17,205, including 361 deaths as of Sunday [China Daily, 04/02/2020].

Prayer is our greatest weapon against the virus [Vatican news, 14/05/2020] та катастрофа (e.g., *chaotic cesspools, worsening humanitarian crisis*).

The two of them were trying to force the city to let homeless people with AIDS live in real apartments and not the chaotic cesspools of the shelter system [Murphy, 2016, c. 321].

The urgent, seemingly improvised steps come amid a worsening humanitarian crisis in Wuhan [New York Times, 25/02/2020].

Позитивна оцінка епідемії виражена через образи єдності та боротьби (e.g., *amazing activist and fighter, social justice, family*).

Issy went from being a scared girl from Queens who didn't want anybody to know she had AIDS ... to an amazing activist and fighter [Murphy, 2016, c. 160].

They were annoyed by her message of radical change and social justice, one that went far beyond the EPIDEMIC [Murphy, 2016, c. 200].

Let us pray to feel like Church, family, and to defeat the pandemic [London, 1912, c. 50].

Оцінка базується на таких критеріях:

- соціальний вплив (e.g., *radical change and social justice*);
- колективна відповідальність та підтримка (*let us pray to feel like Church, family*);
- героїзація індивідуального досвіду (*she went from a scared girl to an activist*).

Як демонструє викладений матеріал, ціннісний аспект концепту EPIDEMIC формується під впливом історичних, культурних та соціальних чинників, залишаючи глибокий слід у свідомості людства.

Основні образи, що його визначають, – **Fear і Death**, які доповнюються такими аспектами, як *loneliness, suffering, struggle, despondency, unity and confrontation*.

Висновки. Таким чином, у публіцистичному дискурсі концепт EPIDEMIC протягом багатьох років використовується як засіб контролю та маніпулювання суспільною думкою через релігійні або ідеологічні наративи. Це простежується і в сучасності: криза COVID-19 супроводжувалася активним поширенням чуток, недостовірних викривлень фактів та релігійних інтерпретацій.

У даному контексті варто також відзначити, що лінгвокультурний концепт EPIDEMIC має високий метафоричний потенціал, оскільки відображає не лише біологічну загрозу, а й визначає суспільний досвід через страх, боротьбу, пошук винних та художнє осмислення, демонструючи повторюваність історичних моделей реагування на загрози.

Перспективою дослідження вбачаємо дослідження концепту EPIDEMIC у медіадискурсі та таких формах мистецтва, як музичні твори, образотворче мистецтво та кінокартини.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бабелюк О.А. Стилистика декодування: від витоків до здобутків та перспектив. *Збірник наукових статей* / за ред. І.М. Колегаєвої. Одеса : КП ОПТ, 2018. С. 37–51.
2. Добровольська М.Б. Підходи до трактування дискурсу в сучасних мовознавчих студіях. *Науковий вісник ДДПУ ім. І. Франка. Серія «Філологічні науки» (мовознавство)*. 2018. № 10. С. 32–34.
3. Brooks G. Year of Wonders. Penguin Books. 2002. 255 p.
4. Brown D. Fever Year: The Killer Flu of 1918. Boston, Houghton Mifflin Harcourt. 2019. 340 p.
5. China Daily News. The largest English portal in China, providing news, business information, BBS, learning materials. URL: <https://www.chinadaily.com.cn/>
6. COVID-19: Faithful respond to Pope's invitation to pray on May 14. Vatican news. URL: <https://www.vaticannews.va/en/church/news/2020-05/covid-19-faithful-respond-to-popes-invitation-to-praymay-14.html>
7. Hanley A. Histories of 'a loathsome disease': Sexual health in modern Britain. *History Compass*. 2022. Vol. 20, no. 3. 314 p.
8. London J. Scarlet Plague. Independently Published. 2019. 212 p.
9. Murphy T. Christodora. Grove/Atlantic, Incorporated. 2016. 520 p.
10. Rosenberg C.E. Explaining Epidemics. Cambridge University Press: Cambridge. 1992. *Psychological Medicine*. Vol. 23, no. 2. P. 536.
11. The New York Times. An American daily newspaper based in New York City. 2020. URL: <https://www.nytimes.com/international/>
12. Willis C. Doomsday book. London: New English Library. 1993. 481 p.

REFERENCES

1. Babeliyk O.A. (2018) Stulistyka dekoduvannya: vid vytokyv do zdobutkiv ta perspektiv [Decoding stylistics: from origins to achievements and prospects]. Collection of scientific articles edited by I.M. Kolegaeva. Odesa. pp. 37–51.
2. Dobrovolska M.B. (2018) Pidhody do traktuvannya dyskursu v suchastnyh movoznavchyh studiiah [Approaches to the interpretation of discourse in modern linguistic studies]. *Scientific Bulletin of the I. Franko State University of Political Science. Series Philological Sciences (linguistics): Collection of scientific papers*. vol. 10. pp. 32–34.
3. Brooks G. (2002). Year of Wonders. Penguin Books. 255 p.
4. Brown D. (2019). Fever Year: The Killer Flu of 1918. Boston, Houghton Mifflin Harcourt. 340 p.
5. China Daily News. The largest English portal in China, providing news, business information, BBS, learning materials. URL: <https://www.chinadaily.com.cn/>
6. COVID-19: Faithful respond to Pope's invitation to pray on May 14. Vatican news. URL: <https://www.vaticannews.va/en/church/news/2020-05/covid-19-faithful-respond-to-popes-invitation-to-praymay-14.html>
7. Hanley A. (2022) Histories of 'a loathsome disease': Sexual health in modern Britain. *History Compass*. Vol. 20, no. 3. 314 p.
8. London J. (2019). Scarlet Plague. Independently Published.
9. Murphy T. (2016). Christodora. Grove/Atlantic, Incorporated. 520 p.
10. Rosenberg C.E. (1992) Explaining Epidemics. Cambridge University Press: Cambridge. *Psychological Medicine*. Vol. 23, no. 2. P. 536.
11. The New York Times. An American daily newspaper based in New York City. 2020. URL: <https://www.nytimes.com/international/>
12. Willis C. (1993). Doomsday book. New English Library. 481 p.